

## La Balma de la Pinassa, d'amagatall durant la guerra civil a refugi d'un actiu grup de joves als anys 60

La Balma de la Pinassa està situada a la vessant nord d'un cingle que sobresurt del bell mig de la **canal Freda**, entre els **camins de la Font Soleia i la Senyora**.

A diferència de les cavitats situades al peu d'aquests dos antics camins, la balma de la Pinassa va passar desapercebuda durant molt temps a causa de les dificultats d'accés.

Precisament pel fet de queda amagada, la cavitat va ser un dels caus dels emboscats de la guerra civil. Diversos veïns de **Sant Feliu del Racó**, com **Florenci Santiesteban**, hi van viure en diverses ocasions fins a principis del 1939. Probablement aquests ocupants temporals van conèixer l'existència de la balma a través dels carboners que treballaven per la canal Freda des de les primeres dècades del segle XX i que també tenien casa a Sant Feliu del Racó.

La situació de la cavitat no es va divulgar fins a l'any 60. En **Florenci Santiesteban** va trobar-se un frup de joves de Castellar del Vallès, que van preguntar-li per racons de Sant Llorenç del Munt. En Florenci els hi va explicar la història i els va acompanyar fins a la cavitat.

Els nois, de 14 anys d'edat, eren membres de la **Secció Excursionista de l'Ateneu Castellarenc -SEAC-**, antecessora de l'actual Centre Excursionista de Castellar. Van quedar impressionats per l'indret. En aquell moment la balma no tenia cap mena de parament. I era més petita que en l'actualitat. La petita surgència de la cavitat si que havia estat aprofitada pels carboners.

El grup de joves va decidir que aquell antic amagatall de guerra s'havia de convertir en el seu centre d'operacions per Sant Llorenç del Munt. Els impulsors de la iniciativa van ser **Francesc Serra, Vicenç Portell, Daniel Rocabert, Joan Sallent, Pere Roca i Josep Llinares**.

Segons explica **Josep Llinares** al principi només van fer un mur amb branques. Però, al poc temps, van decidir picar una llosa de l'interior de la balma amb la doble intenció de: guanyar espai i aprofitar la roca per fer un mur més fort. També van fer marcs per a les finestres i la porta. Amb tots aquests elements la seva construcció va adquirir l'aspecte d'una cabana de pedra. A l'interior van col·locar llits, una taula, cadires i diversos estris per fer més confortables les seves estades.

Els joves hi anaven tots els caps de setmanes i els dies de festes. Des d'allà feien sortides per tots els racons de Sant Llorenç del Munt. Es portaven el menjar de casa, però sovint feien una petita brasa. L'aigua l'obtenien habitualment des de la **font del Saüc**.

A vegades, a les nits, un dels components del grup, el Joan Sallent, treia una guitarra i cantava cançons del Joan Manuel Serrat, que tot just iniciava la seva carrera professional.

Els joves van ocupar la balma fins l'any 1968, quan van començar a marxar al servei militar. A la tornada, encara hi van anar a vegades, però ja van concentrar els seus esforços en altres activitats.

La Balma rep el seu nom d'una gran pinassa (*pinus nigra*) situada davant seu i que, a un metre de terra, té 2,8 metres de perímetre i 0,89 metres de diàmetre. La Balma de la Pinassa està formada en un gran cingle orientat cap el nord i amb una alçada que arriba fins els nou metres.

### La pinassa (*pinus nigra*):

És una espècie de pi de creixement bastant lent, apreciat per la seva fusta, normalment el tronc és recte, bé que la seva qualitat és inferior a la del pi roig. En el passat, la pinassa s'aprofitava en a la construcció d'edificis (bigues, puntals, llates...), la construcció naval, travesses de ferrocarril, per a l'embalatge (caixes de fruita, etc.), per pals de telefonia i enllumenat, llenya com a combustible per a fleques i bòbiles, i per fer pasta de paper, entre altres coses.

I també es "sagnaven", és a dir, s'extreia la reïna o trementina per fabricar pega (per a la impermeabilització en la construcció naval, etc.) i també per a usos medicinals. Tòpicament s'utilitzava per a abrasions i ferides, contusions, com a tractament contra els polls, barrejada amb greix animal es feia servir per a fregues al pit, o per a inhalacions nasals i de gola. Moltes fregues modernes per al pit com el Vicks VapoRub, encara contenen trementina en les seves formulacions. També contenen essència de trementina el Reflex.

Encara que l'administració interna d'aquest producte tòxic ja no és comuna avui en dia, antigament s'administrava emmascarant el seu gust amb terrossos de sucre, melassa o mel. Es podia utilitzar com a tractament per als paràsits intestinals, a causa de les seves suposades propietats antisèptiques i diürètiques, i també com a panacea (ho cura tot).